Eeuwige roem

SASKIA DE COSTER

eeuwige ROEM

2021 Prometheus Amsterdam

Eerste druk 2006
Vijfde druk 2021

Deze uitgave is tot stand gekomen mede dankzij een stimuleringsbeurs van het Vlaams en het Nederlands Fonds voor de Letteren.

LITERATUUR VLAANDEREN

© 2006 Saskia De Coster
Omslagontwerp Luc Derycke
Foto omslag Getty Images
Foto auteur Rob Stevens
Illustraties binnenwerk Craigie Horsefield
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4896 6

Vrouw verslaafd aan spuitwater

Wij merkten twee jaar geleden dat de doorgewinterde advocate Katrien Ongena in een hondstrouwe, zorgzame keukenprinses begon te veranderen. Negen maanden later bracht ze Laura ter wereld. Onlangs maakte ze haar man Pieter Smit 's nachts wakker omdat ze waterdruppels hoorde en dacht dat er een lek in de waterleiding was. Toen ze het druppelen ook op haar bureau hoorde, in de supermarkt en ten slotte ook in haar auto, begon ze zich erbij neer te leggen dat ze langzaam gek werd. Dat ze overwerkt was. Maar in plaats van naar de kalmeer- en slaaptabletten te grijpen, zoals ze vroeger deed, begon ze te luisteren naar het rustgevende getik van het water, wat wij vroeger nooit van haar hadden kunnen vermoeden.

Gedurig seinde de vrouw haar gelukzaligste glimlach rond. Een groot genot putte Katrien Ongena nu uit haar gespeelde huiselijkheid. Haar soufflés mislukten keer op keer, de pruimentaart werd pijnlijk zwartgeblakerd uit de oven geschraapt, maar de bosbessenjam was haar succesnummer. Via haar jam hadden Katrien Ongena en Pieter Smit elkaar gevonden. Het eerste broodje met bosbessenjam dat Katrien tijdens een kerstbenefiet op de lagere school voor Pieter Smit, de zoon van de scheepsmagnaat Herbert Smit, had gemaakt, viel zo bij de twaalfjarige Pieter in de smaak dat hij prompt ook voor haar andere charmes viel. Katrien had altijd al tegen haar vriendinnen ge-

zegd dat de enige vereiste voor haar echtgenoot was dat hij haar bosbessenjam wist te waarderen, omdat hij dan ook andere zintuiglijke ervaringen naar waarde zou weten te schatten. En zo kwam het dat zij elkaar diezelfde middag zwoeren te zullen trouwen.

Vijftien jaar later stapten de succesvolle advocate Katrien A.S. Ongena en de al even succesvolle wetenschapper Pieter Smit in het huwelijksbootje. Zowel in hun huwelijk als in hun professionele leven beklommen ze de ladder van het succes.

Wij merkten op dat Katrien een streep trok onder haar vorige leven als meester Katrien Ongena. Heel officieel, in helderblauwe zuivere inkt, schreef ze onder haar laatste megadeal, een contract voor een farmaceutisch bedrijf: einde van hondenleven.

Katrien zou een nieuw leven beginnen. Zich volledig op het huishouden werpen. Zomaar. Impulsief beslist. Ze kon haar geluk, getoonzet op een concerto van vallende waterdruppels, niet op.

Het geheim van haar uitbundige geluk droeg de vrouw met zich mee, tot ze tijdens een doktersbezoek ontdekte dat ze weer een mensje in zich had dat net als de planeet aarde, bevestigde de dokter, voor zeventig procent uit water opgebouwd was. Katrien vond nu ook een verklaring voor de plots opkomende bliksemschichten in haar hoofd. De moeder voedde haar ongeboren kind met een koppig mengsel van suiker, euforie, zinnen uit thrillers en het getater van Laura.

De tweede zwangerschap deed Katrien stralen van binnenuit. Ieder moment van de dag en de nacht was ze zich bewust van de aanwezigheid van het nieuwe leven, dat druppelconcerten gaf, dat voetbal speelde en dat al slim

genoeg was om mee te lezen. Het doorschijnende lichaampje van hostiepapier gaf stampvoetend zijn ongenoegen te kennen als de moeder de bladzijde van het boek op haar buik niet snel genoeg omdraaide.

Gedurende de zwangerschap trok de toekomstige moeder zich niets aan. Al zingend opende ze de deur van de op volle toeren draaiende afwasmachine en bracht ze zo de zondvloed binnen in de kamer. Verder zingend maakte ze ook de brekende kopjes aan het zingen. Zij en het kind deden de gekste dingen. Ze kochten levende kreeften voor een diner, vergaten die en gaven de gasten Mora-bamiballen. Toen de kreeften in het midden van de nacht naar het bed gescharreld waren en tussen de lakens kropen, gingen moeder en kind in de badkuip slapen.

Wij glimlachten.

De aanstaande vader Pieter Smit pufte drie maanden lang de baslijn onder het gezang van kind en moeder, nam de zorg voor Laura en de hond Prins volledig op zich, verwaarloosde zijn laboratorium, kreeg eenvoudige huishoudelijke taken als stofzuigen onder de knie en wist in de supermarkt de marshmallows, het bakpoeder en de familieverpakkingen luxedromen blindelings te vinden.

Katrien Ongena had nooit gerookt, dronk enkel Perrier en had slechts af en toe last van hysterische huilbuien.

Pieter Smit, jongensachtig slank, genadeloos blauwe ogen en stugge zwarte krullen, trok zich soms terug in zijn studeerkamer en prees God voor het geluk dat hem zomaar in de schoot was gevallen in de gedaante van Katrien en hun nageslacht. Pieter Smit moest zichzelf er nog iedere dag van overtuigen dat die knappe vrouw de moeder van zijn kinderen was. Katrien was een rijzige vrouw met ogen

als donderstenen, kleine borsten en een pront achterwerk, en gebaartjes die haar klasse verraadden. Hij werkte zich uit de naad om een gouden toekomst voor kinderen en moeder te verzekeren en werd een onverbeterlijke nagelbijter en koffiedrinker.

Katrien Ongena genoot van een luilekkerleventje. Snoepte met Laura. Winkelde. Las. Het kind zag haar tweeëndertigjarige lichaam van de binnenkant: op en top zuiver bloed, vetvrije spieren, nooit blokkerende organen, een uiterst vruchtbare schoot en ijzersterke botten. De moeder had zelfs nog nooit een duim verstuikt.

Het druppelen hield even op. Het kind lachte tevreden; het had een goede keuze gemaakt en verlangde al naar de melk die het te drinken zou krijgen.

Op een dag ging Katrien naar het kerkhof met het kind om haar moeder die daar in een groot marmeren graf lag een bezoekje te brengen. Haar moeder kermde van geluk en wilde hen bijna niet laten gaan. Ondanks haar vroegere, soms voorgewende hardhorigheid genoot Katriens moeder nu van het borrelen van het spuitwater in de buik van haar kleinkind, een geluid dat ze nu al de volle drie jaar van haar dood had moeten missen.

Negen maanden tevredenheid.

Het kindje was nog niets en kon nog alles worden.

Het kindje was nog niets en zou duizenden kansen krijgen, dacht Katrien.

Het kindje was alles, wist alles en zag alles, dacht het zelf.

En wij zien het kindje.

Negen maanden als een geestesverruimende toestand die

zo gelukzalig was dat zowel moeder als kind bijna de bevalling uit het oog verloor. Door de natuur aangemoedigd kwam het er dan toch van: het lichaam van de moeder trok samen en eiste dat het kind naar buiten ging.

Tijdens de geboorte gilde Katrien de reageerbuisjes in het lab naast de verloskamer stuk, ze krijste tot het boeket tulpen van Pieter de rode blaadjes losliet onder nerveus knipperende tl-lampen, ze blies en pufte tot het kindje verschrikt tussen haar benen hing te aarzelen tussen twee werelden, maar de vroedvrouw nam het kordaat bij de schoudertjes en knipte enige ogenblikken later de navelstreng door.

'Een meisje,' bevestigde de dokter, gebogen over het spuwende, borrelende, overkokende wezentje.

Wij merkten dadelijk dat zij aanleg had. Nog geen minuut was zij op aarde of zij was de beginletter van het alfabet al aan het uitschreeuwen. Op de warme borst van de moeder kwam het lauwwarme kind tot rust. Het krulde zich weer op.

Aanvankelijk bestond de nieuwe wereld uit louter geur en kleur. Door de gesloten, vliesdunne oogleden schemerden trillende kleurenwolken. Heel vaag kon het meisje bloedrood, slaapkamerblauw en kakbruin onderscheiden. Het eerste wat ze van haar vader opving: de geur van magnetronlasagne. Pieter kuste het ronde lichaampje en wilde de strijdvaardig gebalde vuistjes openpellen, maar het kind gaf niet mee en zette de keel open om een gezang van aaneengeregen waterdruppeltjes in te zetten.

Pieter Smit en Katrien Ongena besloten hun dochtertje de naam 'Babs' te geven, naar de betovergrootmoeder van Katrien, de eerste vrouw in de familie die een universitaire studie voltooid had maar die na haar bevalling de rest van

haar negentigjarige leven in een klooster had doorgebracht met de zorg over honderd weeskinderen.

Oe oe, weende Babs. In een poging haar eigen naam uit te spreken stootte ze klanken uit als een uil. Haar tongetje wilde nog niet helemaal mee.

Moeder, suikerbonen kauwend en later door een wonder aan suikerziekte ontsnapt, en dochter, het voorhoofdje nakloppend van de buitengewone inspanning van de geboorte, besloten de krachten te bundelen. Het ziekenhuis, de kotsbakjes en de ijzeren melkkannetjes en het uitzicht over platte daken vol stiekem weggesmeten witte boterhammen en geconstipeerde duiven hielden ze al na een halve nacht voor bekeken. De moeder kon niet wachten om haar thuis te tonen. Het kind kon niet wachten om het te zien. Ze belden Pieter Smit uit zijn bed met de dringende opdracht hen te komen ontvoeren.

Tijdens het blauwe uur waar de nacht in de dag stapt, reed het nieuwe gezin naar huis.

Het grote, zonnige huis dwong bij iedereen in Vetersberg respect af. Zelfs de pitbulls durfden hun poot niet op te heffen in de buurt van het huis. In de tuin speelden helmboswuivende acacia's met vinnige varenplanten. Een rij contente coniferen liep over een grasvlakte te ijlen tot bij de oase van de waterpartij aan de voordeur, waar hij zich samen met de eekhoorns kwam spiegelen in het water onder het goedkeurende oog van de mosgroene, betonnen engel van de buren die de post in zijn lichaam ontving.

Toen de euforische moeder uit de wagen stapte en het kind in een mandje de drempel over droeg, trok de nachtnevel op om de zon een beter zicht te geven op het tafereel.

Moeder en vader toonden het kind alle kamers. De vertrekken glommen en schetterden van ondubbelzinnige vreugde. Wie goed luisterde, hoorde dat de lucht beloftes fluisterde.

Thuis kwamen moeder en kind snel op krachten. Stilzwijgend hadden beiden erin toegestemd elkaar te helpen en elkaar taken uit handen te nemen. Terwijl het kind voor beiden droomde, had de moeder haast de hele nacht de tijd om haar volmaakte gebak te bewonderen. Het perfect gerezen deegbolletje was gegroeid in de warme oven van haar buik en lag nu in de kom van haar arm langzaam af te koelen. Haar dochtertje krijste voor twee en Katrien kon stil en bewonderend een geluksglimlach schijnen. De wederzijdse zorg van moeder en kind leidde soms wel tot afmattende situaties. Katrien Ongena bleef de hele nacht met Babs op de arm door het huis lopen tot ze zou inslapen, maar het meisje weigerde te slapen voor de moeder stilzat. En dus bleef de moeder steeds wanhopiger ijsberen en sperde Babs de ogen steeds wijder open. Geen van beiden gaf zich gewonnen.

In eender welk huis, zo weten wij uit onze dooltochten door de tijd, onttrekken de deuren een verborgen wereld aan het zicht. Wij duwen ze open. Een uitbarsting van vreugde zien wij; of wij krijgen een emmer water over het hoofd; of wij zien een spook van onzichtbare liefde dat zijn kansen telt; ofwel zit iemand achter geopende handen te huilen.

Vanuit haar wieg werd Babs gewaar dat er achter de deuren nog enkele andere wezens in het huis waren komen opdagen. Wij openden de deuren voor Babs. Babs maakte kennis met haar zusje Laura en met de hond Prins.

De kennismaking was een wederzijds besnuffelen.

In eerste instantie leken Laura en Prins een blok aan Katriens been. Katriens temperament vatte vuur in oververhitte braadpannen met ontdooiende vissticks. Haar tirades in de keuken deden Laura en de hond Prins terugsluipen naar de speelkamer, waar Prins de spatjes visstick van Laura's gezicht likte tot zij naar hond rook en hij naar vis. De honger zweepte Laura op. Ze deelde de kasten venijnige stampen uit, terwijl Katrien Ongena in de keuken de zoveelste natgemaakte handdoek vergooide aan de vlammen in een poging het vuur te doven. Babs begreep Laura's ongeduld en zette solidair de keel open.

Babs' kamerdeur werd al snel platgelopen door haar aanbidders. In haar zuigelingenhoogmoed vond Babs de blinde aanbidding vanzelfsprekend. Vaak duwde Prins zijn neus tegen de deur om zijn lekkerste bot aan de voet van de wieg te komen neerleggen. Meer nog dan Prins moest Laura het onmogelijke doen om bij Babs te geraken. 's Nachts sloop ze over het parket, klauterde ze over het kinderhek en sprong naar de deurklink. Boven de wieg brak Laura haar Vitabiskoek in twee en raspte de helften tegen elkaar. De kruimels dwarrelden als vreugdeconfetti over Babs. Dat vonden Laura en zij grappig.

Babs verheugde zich op een leven met Laura aan haar zijde. Feilloos voelde Laura de verlangens van haar zusje aan – wanneer ze samen speekselbelletjes wilde blazen, wanneer ze samen wilde kraaien als hanen. Babs zou haar zus ten huwelijk vragen, omdat ze dacht dat Laura een uitstekende echtgenote zou zijn. Ze was ervan overtuigd dat echtelieden familie waren. Hun ouders verboden Laura en haar immers dezelfde dingen en gebruikten soms letterlijk dezelfde bewoordingen, en bovenal: Pieter en Katrien le-

ken uiterlijk sprekend op elkaar. Ze hadden beiden ravenzwarte haren en sprankelende ogen. Ze waren dus broer en zus, besloot Babs.

Pieter en Katrien zaten met een fles wijn in de woonkamer. Voor het eerst sinds maanden spraken ze nog eens over Pieters werk. Babs kroop ongemerkt naar de openstaande achterdeur, waar ze even rustte in de mand van Prins, om vervolgens de trapjes af te gaan. Haar hart ging tekeer. Voor de eerste maal zou ze die onbekende wereld buiten betreden. Haar opwinding doofde uit zodra ze buiten stond. Buiten was het donker, woest en leeg. Het was een van die herfstavonden waarin de nacht rilt van de aanstormende koude en zijn nevelwolken uitschudt. Babs kon niet begrijpen dat er niets overbleef van het licht dat overdag door de ramen straalde. Ternauwernood kon ze sterren zien knipperen tussen de takken van de kaalgeplukte eik, en pluisjes die aangroeiden in hun val door onderweg spinnenwebben en vogelpluimpjes op te pikken. In de vlakte waar overdag gras was gegroeid, lag nu één grote donkere plas. Het water in het hart van Babs ruiste luidruchtig.

Welgeteld twee minuten later trok Katrien Babs woest uit de miljoenen armen van de grassprietjes, als was Babs een speelgoedje dat zij eerst had gezien. Ze schommelde Babs heen en weer en wreef haar met ongeruste handen warm. Vervolgens begon Katrien te krijsen tegen Pieter, waarop Babs het krijsen van haar overnam en doorging, niet ophield tot Katrien haar uiteindelijk in tranen bij Laura te slapen legde.

'Ze is nog koppiger dan jouw moeder,' zei Katrien tegen Pieter.

Die avond zou er geen paprikasoep met kerrie zijn. Babs en Laura stalen de paprika's van het aanrecht en begroeven ze tussen het gemaaide gras van de composthoop. Zwemmend in het bad van grassprieten kwamen ze de paprika's weer tegen. In deze levensfase begon Babs haar eerste diepzinnige gedachten te ontwikkelen die als aanzet zouden dienen voor haar Boek vol Wijsheid. Toen Laura een mondvol gras hapte omdat ze dacht dat ze een koe was en een grasspriet haar in het verkeerde keelgat schoot, mijmerde Babs dat het leven een aaneenschakeling van bijna fatale ongelukken is.

Het was mogelijk dat Laura dit ongeluk niet te boven kwam en naar het hiernamaals ging.

De oude sanseveria ('proficiat met uw dochter') op de vensterbank die het eeuwige leven scheen te hebben, stookte haar ongerustheid nog wat verder op. Ze zei dat het mogelijk was dat Laura stikte. Alles kon. 'Maar laten we het eenvoudig houden,' zei de lelijke plant. 'Je weet toch dat de meeste ongelukken in en rond het huis gebeuren?' Familie van de sanseveria zag dagelijks dodelijke ongevallen. Het was een wonder dat ten huize Smit nog niets ergs gebeurd was. De sanseveria somde op:

'Je kan uit je bed rollen, recht uit de armen van de slaap in de afgrond van de dood.

Je kan een vliegtuig op je dak krijgen terwijl je je tanden poetst.

Je kan bij een vrolijke huppelpas op de maat in de douche al je botten breken, door niemand opgemerkt worden en sterven aan inwendige bloedingen.

Je kan aan de ontbijttafel een bloedvat in je hoofd hebben dat baldadig uiteen wil spatten. En dat nog doet ook.

Je kan geëlektrocuteerd raken als je twee vingers in het

stopcontact stopt, maar dan moet je al echt stom zijn en nooit naar tekenfilms gekeken hebben.

Je gezicht kan opengekrabd worden door de vlijmscherpe klauwtjes van een panikerende koalabeer die uit de dierentuin is ontsnapt.

Je bent dan nog maar een uur wakker...'

Het was een wonder dat er überhaupt nog mensen leefden.

Laura zag inmiddels paars.

De sanseveria was nu echt goed op dreef, maar Greta, de zevenduizendachttienjarige schoonmaakster met aaneengenaaide wenkbrauwen, kwam aangewaggeld en riep iets. Babs moest haar hoofd helemaal van links naar rechts bewegen om het brede lichaam helemaal in beeld te krijgen.

'Kom, kind, kalm,' zei Greta tegen de huilende Laura. 'Daar zal je niet van sterven.' Lamlendig klopte ze Laura op de rug.

Terwijl Katrien conservenblikken opendraaide en de norse aardappelen probeerde te schillen en ze Pieters hulp inriep om de koppig zwijgende bokalen de mond open te schroeven, zat Babs op het aanrecht en keek naar de tuin. Altijd diezelfde tuin. Eerst een onmetelijk continent om over te kruipen samen met de mieren. Toen Babs er een jaar later door liep, was hij een hele dag spelen groot, en nog later kromp hij tot het wandelpad naar de schoolbus.

De wereld kromp en boog, paste zich aan naarmate zij groeide.

Nu wijst de zon zo nadrukkelijk naar de kersen in de boom dat Babs haar vinger wel moet volgen; zij blinkt de kersen roodwit op, bestrooit ze met poedersuiker. Zij, zij

komt op van achter de emmer tuinafval, gouden vingers schoongeveegd, zij straalt, zij draait, zij geeft glans aan alles, zij maakt alles. Behalve fatsoenlijke maaltijden. De moeder. Babs glimlachte haar eerste glimlach.